जिल्हा परिषद परभणी अंतर्गत हरित
ग्राम सामाजीक दायित्व अभियान
राबविण्याबाबत मार्गदर्शक सुचना

जिल्हा परिषद परभणी
मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांचे कार्यालय,
परिपत्रक क्रमांक/पंचायत/१८५
दिनांक :-११ जुन, २०२०

प्रस्तावना :-

जागतिक उष्णतामानात सातत्याने होणारी वाढ, हवामान आणि ॠतू बदल , दुष्काळ , पाण्याचे दुर्भिक्ष, अतिवृष्टी , पूर इत्यादी नैसर्गिक आपत्तींवर प्रभावी उपाययोजना करण्यासाठी वृक्ष लागवड करणे आवश्यक आहे. वृक्ष लागवडीच्या कार्यक्रमाचे लोक चळवळीत रुपांतर होण्यासाठी समाजातील प्रत्येक घटक , व्यक्ती , कुटुंब यांचा सहभाग अतिशय महत्वपुर्ण आहे.

महाराष्ट्र राज्यात वनक्षेत्र ३३% करण्यासाठी ५० कोटी वृक्ष लागवड कार्यक्रम शासनार्माफत सुरु असुन सन २०२० मध्ये १० कोटी वृक्ष लागवडीचे नियोजन आहे. निश्चितच अशा कार्यक्रमासाठी लोकसहभाग व लोकप्रबोधन होणे ही अपरिहार्य बाब आहे.

रामपुरी (बु.) ता.मानवत जि.परभणी या गावातील युवकांनी / नागरिकांनी एकत्र येऊन लोकसहभागातुन सामाजिक दायित्व व वृक्ष पालकत्व यांची उत्तम सांगड घालुन मोठया प्रमाणात वृक्ष लागवड व संगोपन करुन गाव हे हरित ग्राम बनवले आहे.

संपुर्ण परभणी जिल्हा सुंदर व हरित करण्यासाठी समाजातील सर्व वयोगटातील लोकांना प्रेरित करण्याच्या हेतुने व जिल्हयातील लोकप्रतिनिधी, नागरिक, युवक, अधिकारी / कर्मचारी यांचा सक्रीय सहभाग वाढविण्यासाठी या धर्तीवरच वृक्ष लागवडीची सामाजिक दायित्व व वृक्ष पालकत्व याची सांगड घालुन "**हरित ग्राम सामाजिक दायित्व अभियान**" राबविण्याची बाब जिल्हा परिषद परभणीच्या विचाराधिन होती.

परिपत्रक :-

संपुर्ण परभणी जिल्हा सुंदर व हरित करण्यासाठी जिल्हयातील लोकप्रतिनिधी, नागरिक, युवक, अधिकारी / कर्मचारी यांचा सक्रीय सहभाग वाढविण्यासाठी ,ग्रामस्थांमध्ये स्वयमं प्रेरणा, सर्वांमध्ये दायीत्वाची भावना निर्माण करुन, लोकसहभागातुन मोठया प्रमाणात वृक्ष लागवड व संगोपन व्हावे या उद्देशाने परभणी जिल्हा परिषद ने **हरित ग्राम सामाजीक दायित्व अभियान २०२०** उपक्रम राबविण्याचा निर्णय घेतलेला आहे.

अभियानाचे नाव - **"हरित ग्राम सामाजीक दायीत्व अभियान"**
कालावधी - **१ जुलै ते ३१ जुलै २०२०**
घोषवाक्य - **" हरित गाव, माझ दायीत्व "**

उद्दिष्टे :-

१. वृक्ष लागवड व वृक्ष संगोपनाचे महत्व रुजविणे व जागृती करणे.
२. लोकप्रतिनिधी, नागरिक, युवक, अधिकारी / कर्मचारी यांचा सक्रीय सहभाग वाढवणे.
३. पर्यावरणाविषयी अभ्यासवृत्ती व संदेश वाहक ग्रामस्तरावर निर्माण करणे.
४. वृक्ष लावगड व वृक्ष संगोपन कार्यक्रमाची व्याप्ती वाढवण्याच्या दृष्टीने प्रयत्न करणे.
५. वृक्ष दाता व वृक्ष पालक यांची सांगड घालुन मानवी स्वारस्याची साखळी निर्माण करणे.

सामाजीक दायीत्व कोणी घ्यावे ?

जिल्हा परिषदचे जिल्ह्यातील सर्व जि.प. सदस्य प.स. सदस्य, ग्रा.प. सदस्य, ग्रा.प.च्या सर्व उपसमित्यांचे सदस्य, जिल्हा परिषद अंतर्गत सर्व अधिकारी, कर्मचारी यांनी स्वयंम प्रेरणेने खालील नियोजनाप्रमाणे वृक्ष लागवड व संगोपणाचे दायीत्व घ्यावे.

सामाजीक दायीत्व स्विकारुन दयावयाच्या बाबीः -

१. वृक्ष पालकाची निवड -

सामाजिक दायित्व स्विकारुन ज्या गावामध्ये वृक्ष लागवड करणार आहात त्या गावातील व्यक्तींची निवड करावी.

२. वृक्षरोप -

दायीत्व स्विकारुन स्वतःस्थानिक परिस्थीती व उपयुक्ततेनुसार झाडांची निवड करुन वृक्ष पालकाला उपलब्ध करुन लागवड करावी. उदा.

अ.क्र.	बाब	वृक्षांच्या जाती
१.	अंगणवाडी	चिकु, संत्रा, मोसंबी, शेवगा ईत्यादी
२.	रत्यांच्या कडेला	कडुलींब, करंज, अमलतास, , वड, पिंपळ ईत्यादी
३.	शेताच्या बांधावर झाडे	बांबु, हतगा, शेवगा, शेवरी,तुती ईत्यादी
४.	देवालय, मंदीर ई परिसर	वड, उंबर, बेल,आपटा, चाफा ईत्यादी
५.	शोभेची झाडे	गुलमोहर, अशोक, सरु, बदाम इत्यादी

३. ट्रि गार्ड (किमान ५ फुट उंची, २ फुट व्यास व लोखंडी जाळी असावी.) दयावे.

४. खालील प्रमाणे नाम फलक ट्रि गार्ड वर लावावा.

लोकप्रतीनिधी यांच्या दायीत्वाचे नियोजन -

अ.क्र.	लोकप्रतीनिधी	वृक्ष लागवड संगोपन दायीत्व संख्या
१.	मा. अध्यक्ष/ उपाध्यक्ष /सभापती (जि.प.)	१५
२.	जि.प.सदस्य	१०
३.	सभापती (पं.स.)	१०
४.	पं. स. सदस्य	५
५.	सरपंच	५
६.	ग्रा.प. सदस्य	१
७.	कलम ४९ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या उपसमिती सदस्य	१

अधिकारी व कर्मचारी यांच्या दायीत्वाचे नियोजन -

अ.क्र.	अधिकारी /कर्मचारी	वृक्ष लागवड संगोपन दायीत्व संख्या
१.	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	१५
२.	विभाग प्रमुख (जि.प.)	१०
३.	गटविकास अधिकारी	१०
४.	सहा. गटविकास अधिकारी	५
५.	विस्तार अधिकारी(पंचायत, एमएसआरएलएम,सांखिकी, आरोग्य /कृषी)	५
६.	ग्रामसेवक	५
७.	ग्रामपंचायत कर्मचारी	१

शाळेमध्ये वृक्ष लागवड संगोपन -

शालेय स्तरावरील जिल्ह्यातील वृक्ष लागवड संगोपन करण्यासाठी खालील प्रमाणे दायीत्वाची जबाबदारी पार पाडावी.

अ.क्र.	अधिकारी /कर्मचारी	वृक्ष लागवड संगोपन दायीत्व संख्या
१.	गटशिक्षणाधिकारी	५
२.	विस्तार अधिकारी शिक्षण	५
३.	केंद्र प्रमुख	५
४.	मुख्याध्यापक	३
५.	शिक्षक वृंद	२

अंगणवाडी वृक्ष लागवड संगोपन -

अ.क्र.	अधिकारी /कर्मचारी	वृक्ष लागवड संगोपन दायीत्व संख्या
१.	बालविकास प्रकल्प अधिकारी	१०
२.	पर्यवेक्षक	५
३.	सेविका व मदतनिस	२

प्राथमिक आरोग्य केंद्र –

तालुका वैद्यकिय अधिकारी यांनी आपल्या क्षेत्रातील सर्व प्राथमिक आरोग्य केंद्र व उपकेंद्रातील कार्यरत कर्मचारी यांच्या दायीत्व जबाब्दारी देवुन वृक्ष लागवड व संगोपन परिसर हरित करावा.

अ.क्र.	अधिकारी /कर्मचारी	वृक्ष लागवड संगोपन दायीत्व संख्या
१.	तालुका वैद्यकिय अधिकारी	१०
२.	वैद्यकिय अधिकारी	१०
३.	पर्यवेक्षक/वि.अ.(आ.)	५
४.	ANM / परिचारीका	२

उपरोक्त व्यतिरीक्त इतर शासकीय अधिकारी व कर्मचारी / कंत्राटी कर्मचारी -

अ.क्र.	अधिकारी /कर्मचारी	वृक्ष लागवड संगोपन दायीत्व संख्या
१.	जिल्हापरिषद स्तर	३
२.	पंचायत समितीस्तर	२
३.	ग्रामपंचायतस्तर	१

वरील प्रमाणे किमान दायीत्व घेतील. यापेक्षा जास्त दायीत्व स्वंयम प्रेरणेने घेता येईल.

अशासकीय स्वयंसेवी संस्था (NGO) -

जिल्ह्यात कार्यरत असणा-या विविध अशासकीय स्वयंसेवी संस्था यांनी सुध्दा वृक्ष लागवडीचे दायित्व घ्यावे. (उदा. इंडियन मेडीकल असोशिएशन परभणी, ॲस्ट्रोनॉमीकल सोसायटी, हरित परभणी व इतर)

वृक्ष पालकत्व कोणी घ्यावे ?

जिल्हयातील सर्व ग्रामपंचायत मधील नागरिक (विशेषतः युवक-युवती , विद्यार्थी-विद्यार्थीनी, बचत गटातील महिला) अंगणवाडी सेवीका, अंगणवाडी मदतनीस, ANM/परिचारीका, ग्रामपंचायत कर्मचारी, जलसुरक्षक, रोजगार सेवक,स्वच्छागृही ई. यांनी वृक्ष संगोपनाचे पालकत्व स्विकारुन वृक्ष जोपासावे.

वृक्ष पालकाची भुमिका -

१. सामाजिक दातृत्व स्विकारुन उपलब्ध करुन दिलेले वृक्षरोप व ट्रिगार्ड याचा वापर करुन वृक्ष लागवड व संगोपन करावे.
२. वृक्षाची निगा राखणे व आवश्यकतेनुसार पाणी देणे

अभियानाची प्रचार प्रसिध्दी -

उपरोक्त प्रमाणे वृक्ष दाता व वृक्ष पालक यांची सांगड घालुन मानवी स्वारस्याची साखळी निर्माण करुन वृक्ष लागवड करण्यात यावी व या बाबतचा सेल्फी फोटो **#हरित गाव-माझ दायीत्व** असा वापर करुन सामाजिक माध्यमावर पोस्ट करावेत.

ग्रामपंचायत स्तरावर ग्रामसेवक सदर अभियानाची अंमलबजावणी करतील . तालुकास्तरावर गटविकास अधिकारी नोडल अधिकारी असतील.

वृक्ष लागवड व संगोपनाचे दायीत्व स्विकारल्याची माहिती तालुक्यास्तरावर एकत्रित करुन अहवाल जिल्हास्तरावर परिशिष्ठ - १ मध्ये पाठविण्यात यावा. जिल्हा स्तरावर माहिती पाठविण्याची जबाबदारी विस्तार अधिकारी (पंचायत) यांना देण्यात येत आहे. परिपत्रकातील सुचनांची काटेकोर अंमलबजावणी करण्यात यावी.

सदर परिपत्रक जिल्हा परिषद, परभणीच्या http://zpparbhani.gov.in या संकेतस्थळावर तसेच **DREAMS ॲप** वर सुध्दा उपलब्ध करण्यात आले असुन, सदर परिपत्रक हे डिजीटल स्वाक्षरीने सांक्षाकित करुन काढण्यात येत आहे.

PRITHVIRAJ BADRI PRASAD

Digitally signed by PRITHVIRAJ BADRI PRASAD
DN: c=IN, o=ZILLHA PARISHAD PARBHANI, ou=ZILLHA PARISHAD, postalCode=431401, st=MAHARASHTRA, cn=PRITHVIRAJ BADRI PRASAD
Date: 2020.06.11 18:22:28 +05'30'

मुख्य कार्यकारी अधिकारी
जिल्हा परिषद परभणी

प्रतिलीपी माहितीस्तव :-

१. मा.विभागीय आयुक्त, विभागीय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद
२. मा.जिल्हाधिकारी तथा अध्यक्ष जिल्हास्तरीय समिती, परभणी

प्रतिलीपी माहिती व कार्यवाहीस्तव :-

१. मा. अध्यक्षा / उपाध्यक्ष / सभापती / सदस्य, जिल्हा परिषद, परभणी.
२. मा.सभापती / उपसभापती / सदस्य, पंचायत समिती,(सर्व) -----------------
३. विभाग प्रमुख-----------------------(सर्व), जिल्हा परिषद, परभणी यांना देऊन सुचित करण्यात येते कि, आपले अधिनिस्त असणा-या सर्व अधिकारी / कर्मचारी यांना परिपत्रकातील सुचनानुसार कार्यवाही करणेबाबत आदेशित करावे.
४. गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती ---------------(सर्व.) आपले अधिनिस्त असणा-या सर्व अधिकारी / कर्मचारी यांना परिपत्रकातील सुचनानुसार कार्यवाही करणेबाबत आदेशित करावे
५. सरपंच / सचिव / सदस्य ग्रा.पं.------------------,पं.स.------------------ आपले स्तरावरील संबंधीतांना परिपत्रकातील सुचनानुसार कार्यवाही करणेबाबत सुचित करावे.

परिशिष्ट - १

ग्रामपंचायतीचे नावः- **पंचायत समितीचे नाव -**

अ.क्र.	अधिकारी/पदाधिकारी यांचे नाव व पद	वृक्ष पालकांचे नाव		वृक्ष लागवड परिसर (उदा. ग्रा.प. चे नाव, अंगणवाडीचे नाव,)
		१		
		२		
		३		
		४		
		५		
		...		

स्वाक्षरी
ग्रामसेवक
पंचायत समिती---------